

Seminar B: Neuropædagogik og sensorisk afstemning

Sansesystemet er afgørende for, hvordan vi oplever og forstår indtryk fra verden omkring os og signaler fra egen krop. Når sanserne svigter, eller integrationen af dem svækkes, bliver det sværere at opleve sammenhæng og meningsfuldhed.

Marlene Theager, specialpædagogisk konsulent v. VISS.dk

Relationel og ressourceorienteret tilgang

Marlene Theager tog udgangspunkt i den bio-psykosociale tilgang, hvor 'et menneske altid er i relation til nogen eller noget'. Hvor fysiologiske, psykologiske og sociale forudsætninger hos begge parter tilsammen skaber den relation, som de indgår i.

Hun forklarede ud fra et neuropædagogisk perspektiv, hvordan man kan observere og forstå indikationer på vanskeligheder med sansebearbejdning hos borgere med forstyrrelser sanseapparatet. Formålet med seminaret var at klæde fagprofessionelle på til at kunne arbejde mere målrettet med at afstemme deres tilgang og tilpasse stimuli omkring borgeren, og ad denne sensoriske vej understøtte og vedligeholde andre funktioner, så mennesket kunne opleve øget deltagelse og trivsel.

Marlene Theager fortæller om de primære og sekundære sanser og om vigtigheden af den taktile sans – følesansen. Fra fostertilstanden og gennem hele livet er alle mennesker afhængige af berøring.

Når sanseintegrationen går i stykker

Sanseintegration er den neurologiske proces, der or-

ganiserer sanseindtryk fra ens egen krop og omgivelserne og gør det muligt at bruge kroppen effektivt i omgivelserne. Hjernen må vælge, fremme og hæmme, sammenligne og forbinde informationen fra sanserne i et fleksibelt, konstant skiftende mønster; med andre ord, hjernen må integrere. Det er ubevidst proces, som kan 'gå i stykker' og dermed gøre det vanskeligt for et menneske at styre sine bevægelser og udtrykke sig kropsligt. Hvis hjernen ikke er god til at bearbejde sanseindtryk, er den almindeligvis heller ikke god til at styre adfærd.

Sansesult og overstimulering

Mennesker med forstyrrelser i sanseapparatet kan reagere på måder, som udefra set kan virke uforståelige. Det kan være, at man konstant holder noget i hænderne, smører sig med cremer, spyt etc. Måske tager man hånden til mund og læber, kører dem rundt i håret, sidder på hænder og fødder, virder hænder, trækker sig i håret, kradser, bider, river sig selv, gnider sig til blods eller slår sig selv. Det er alt sammen et forsøg på at finde ro og tilfredsstille et sansebehov.

Passiv eller udadreagerende

Nogle gange kan personale og pårørende misforstå signaler hos mennesker med sanseforstyrrelser. For eksempel kan man opleve en meget udfarende person, som kan blive aggressiv i sin adfærd. Man vil typisk gå lidt på listefødder over for vedkommende, fordi man er bange for, at han eller hun kan finde på at skade sig selv eller andre. På samme måde kan man opleve en meget passiv person, som vi i bedste

mening får lyst til at aktivere og 'få op af stolen'. Begge dele kan være en misforstået reaktion. Den udadreagerende person forsøger måske i virkeligheden at 'stille sin sansesult', og han eller hun vil være bedre hjulpet med hjælp til at få stimuleret sine sanser på en positiv måde.

Systematik og omtanke

Flere tilhørere spørger, hvordan de kan finde ud af, hvad der er tilfældet, og hvad de bedst kan gøre. Marlene forklarer, at det handler om et være systematisk i sin tilgang. Der findes ikke en facitliste, men det er vigtigt, at vi laver en systematisk tilgang, så vi kan finde ud af, om det virker eller ej.

Alle gør deres bedste

Når vi møder et menneske i vores hverdag som fagprofessionelle, må vi tage tiden om omtanken i brug. Vi skal bruge vores eget sanseapparat til at fornemme, hvad vedkommende forsøger at fortælle os. Vi skal huske på, at alle blot forsøger at få deres behov dækket, og at en tilsyneladende (selv)destruktiv eller adfærd eller passivitet, kan være en klog måde at beskytte sig på.

Alle mennesker har også behov for stimulans. Derfor må ikke lade nogen ligge passivt hen. Uanset deres tilstand. Det er en stor udfordring, som kræver mange ressourcer. Og det er også en fantastisk udfordring.

Se mere: www.viss.dk